

Nedjeljno izlazi svaki 1 i 16 mjeseca i stoji s poštarom za cijelu godinu 2 f. a kmeta i for.; razmiče za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carovine po poštarina. Pojedini list stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu malo stvari, a nosloga svo pokrvari.“ *Nar. Post.*

Oglaš se primaju po na važnoj oieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine

Nepodpisani se dopisi ne upotrebljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Urođništvo i Održavnništvo nalaze se *Via Nuova N.º 4 piano 1.*

Godini V.

U Trstu 16. Januara 1874.

Broj 2.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. siječnja.

Carinsko vijeće hoće se opet sastati 21. tek. mjeseca. Već, da će se u ovom zasjedanju na prvom redu razpravljati zakon, koji ima uriniti odnošaje medju crkvom i državom. Nekoji od tih zakonah zasjedaju duboko u crkveni život. U prvom zasjedanju je neki slovenski poslanik mudro rekao, da bi u tom poslu bilo zgodno pozvati i crkvu, to jest, njezine poglavice na dogovor, da bude pravo crkvi i državi. Ali dosad se odnikud nečuje, da se ta stvar, misliti na taj način.

Niemci se kruto prevariše, kad su se veselili tobože razpadu česke sloge, i je dne 10. tek. mjeseca česki narod opet sjajno pokazao, da je kao tvrda pečina za ledjima svojih slavni vodjeh, Palackoga i Riegera. Izvan jednoga, na svih drugih birališćih bili su izabrani sami takovi poslanici, koji neće da išta znaju o sadanjem urđjenju našo državo. Odtuda će se i drugi austrijski narodi naučiti, tako valja braniti svoj obstanak i svoje pravice. U moravskom saboru bili su Niemci naumili česke zastupnike na led zavesti; ali ovi im račun tim pokrvarili, što su izišli iz sabornice. U Vorarlbergu bi razpušćen pokrajinski sabor, jer nije bio pripoznati valjaost novoga izbornoga zakona za carevinsko vijeće od 2. travnja 1873.

Ugarska je još jednako nahodi u novčanoj i političnoj stisci. Uboga teško se razbolila. Zajmom ili posudom jedva će moći pokriti državni manjak u tek. godini od 72 milijuna. A borme nije ni čudo, kad već sada za učinjeno dugovo plaća kamatah ili interesah 33 po st. od dohodka na godinu. Ona bi zato veoma mudro učinila, dapošlje svoje Honvéde i ostale bezposlice na radnju, koja bi i državi puku više koristila.

Našoj Hrvatskoj je nova godina bacila u krilo liepih jakubakah. Kralj joj je potvrdio zakon o sveučilišću i odgovornosti njezine domaće viđe. Sveučilišće će izobraziti nju i ostale južne Slavene, a odgovornost vlade sačuvati njezina prava i narodni obstanak. Uz taj zakon će se u Hrvatskoj do vieka spominjati ime nj. Vel. kralja i kmeta Mažuranića!

U Njemačkoj, gdje se vjerovalo u svemogućstvo Bismarkovo, izbori za skupni parlamenat su na više mjestih izišli ne baš po Bismarkovoj želji, jer će tu biti mnogo zastupnikah, koji će mu, osobito u crkvenih poslovih, dosta muke i jada zadati. Francuska za sad mirno uređuje svoje nutarnje još dosta poremećeno stanje. A u susjednoj joj Španjolskoj stvari sveudilj jako hrdjavo stoje: tu se nezna ni tko pije ni tko plaća, ni tko služi ni tko gospodari. Na dalekom naporon sjeveru, u Petrogradu, svetkuje carska ruska obitelj vjenčanje svoje jedinice sa sinom kraljice Englezke, knezom Edimburžkim.

D o p i s i.

Pod Vučkom.

„Imate li, otče dohovni, život svetaeah božjih? dajte mi ga; vrlo sam željan čitat ga.“ Koliko put zaprosiše tako dobri ljudi sad toga sad onoga svećenika: to znado sam gospodin Bog! I ja sam dosta put gorko uzdahnuo i odgovorio: „Nemam ga, dušice draga; Bog nam ga daje doskora; ali sad ga još nemamo na hrvatskom jeziku.“ Tako sam žalovao i tugovao, a sad pak radujem se iz punoga srdeca, što nam ga dobri Bog podaje. Tko je željan te izvrstne duhovne hrane, taj može si sad želji zadovoljiti. Društvo sv. Jeronima u Zagrebu dalo je napisati i tiskati život svetaeah mjeseca januara ili siječnja, i unapredak izhodit će na vidjelo svake godine po jedan svezak. Pripomenuto društvo radi i trudi samo Bogu na čast i puku na duševnu i vremenitu korist, to neželji ni za sebe ni za vriednoga spisatelja, doktora Franja Ivekovića, drugo hvale ni slave van one, koja je od Boga. Za to velim drugo osim da je izišavši prvi snopie pun liepih i spasivih naukah, i da bi vrlo dobro bilo, kad bi svaka obitelj tu knjigu imala. Prodaju je po pedeset novčićah: Odbor društva sv. Jeronima u Zagrebu, i neki knjižari u nekih gradovih. Seljaci ili kmeti mogu knjigu naručiti po svojih duhovnih pastirih, koji će rado obaviti taj bogoljubni posao. Nego nije nam radost cjelovita: smeta joj žalost, što nam je puk siromašan i navlastito sad potreban korice

kruha. Ima doista i po drugud ubožtva, po nekih zemljah još i većega; ali drugdje su se ljudi već probudili i razbudrili, dadu se svjetovati i napatiti od pametnijih navlastito od svojih svećenikah, pak si laglje pomognu. Tako na primjer u Francezkoj ima skoro svaka plovanija i po selih svoju pučku knjižnicu ili sbirku knjigah. Kojih je mar i skrb čitati dobre knjige, ti se skupe to mužki to žensko u bratovštinu; svaki član plaća četiri pet novčićah na mjesec, a nabranimi novci kupuju svake godine dobrih pučkih knjigah, koje se čuvaju u sakristiji ili na drugom zgodnom mjestu. U nedjelju i blagdan članovi povraćaju pročitane knjige, a primaju druge iz knjižnice, i tako se čini ljeto za ljetom. Vidiš li, čitatelju moj dragi, tako napreduje francezki narod i po selih, kojemu se slavi slava po svemkolikom svietu. Samo da je pravo, dobre, krietke i uztrajne volje, dalo bi se i u nas tako učiniti; a za što ti? Ali francezki težak, poljodjelac noizgovara se nepametno: šta meni knjiga? motika i plug me hrane, a ne knjiga. Ah da, tu voli mnogi ludjak: „Koj se nada od svog kotca — od radila traljavoga — i od svoga uzkog sloga.“ Ali razuman težak pristaje radostno uza mudri svjet, što mu ga podaje slavni Iv. Trnski, koji liepo pieva:

Knjigom, da što moj nebore,
Nit se kopn nit se oro,
Al tko dobro na um prima,
I u glavi soli ima,
Taj uz knjigu više stoe
Od onka radicea.

Recimo, da ih u budi kojoj plovaniji stapi u društvo samo pedeseterica, i svaki član da plati samo pet novčićah na mjesec, ili barem jedan jedini novčić svake nedjelje, to bi se u deset godinah dala nakupiti liepa sbirka malih i povećih pučkih knjigah. Da bi se u nas tako počelo, a zašto da ne? kolika korist bi potekla iz toga milomu nam narodu! A to stoji najveć u duhovnih pastirih, koji su nada sve druge dužni starat se za pravi napredak izručenoga im puka. Hvalje bez vjere i poštenja name na svaki način bezazleni puk, da ga predobiju za svoje opak namjere. Putuješ li morem ili kopnom, dodješ li u krčmu ili na kojino bud sastanak, svudar se namjeriš na koga toga, koji ti povieda svoje sumnje o vjeri ili uprav gleda i nastoji, kako da ti i najposljednju iskru Duha svetoga u srceu ugasi. Sada dakle treba i puku veće nauka, nego li u prijašnje vrieme, i to nauka zdrava i temeljita, da uzmog bude i sam braniti vjeru častnih svojih otacah od hudobnih nastanikah i zavednikah. Širimo tad svakevrstne dobre knjige u puku; prinosimo rad i novčane žrtve; budimo i bodrimo i puk na takve žrtve; nagovarajmo što veće, neka uče čitati: roditelji svoju djeten, brat brata i sestru, susjed susjeda; tako čine Francezi, Niemci i drugi, gdje nemogu pošiljati djeten u školu; potičimo ljude, da se u zimi u večer već njih skupljaju na čitanje u kući kojega susjeda, a u nedjelju i blagdan u kojem god zgodnom mjestu: nastojmo i činimo tako, puk nam dobri Bog neće uzkratiti svoga blagoslova, i bit će i u našega naroda željnoga napredka u svakom dobru.

Iz Pazinščine.

Vaš cionjeni list je i dosad donio skoro svake godine rešilo iliti božičnu jabuku našim Pazincem, nu ljetos izkazao se prama njim darežljiviji nego ikad dosada.

Ona dva prosvjeda iliti protosta, što ste štampali jedan za drugim proti „nekajim pazinskim gradjanom“, koji su iskali za Pazin talijansku gimnaziju, jesu takav dar, kojemu se Pazinci nisu sjegurno ni iz daleka nadali. I ako može bit nisu marili za onaj prvi, jer je bio štampam samo u vaše ime: pred ovim drugim nemogu nikako očih zatvoriti, već ako nereku, da su sve izjave, pa i njihova, gola igra i pusta šala. Ali ako su ozbiljna stvar, kao što i jesu, koja je razlika med njihovim „otvorenim pismom“ i vašim djačkim nanj prosvjedom? Naš puk o tom ovako sudi.

Pazinsko „otvoreno pismo“ nije od nikoga podpisano, a nu vaš djački prosvjed nosi na sebi *trideset i šest vlastoručnih potpisah*, od kojih su mnogi i Pazincem dobro poznati. Za pazinskim „otvorenim pismom“ može bit da se kriju dvojica trojica kojekakvih postolarah, krojaeah, kovaeah, krčmarah iliti oštarah itd.; a pred vašim očito i otvorenih lieh stoji sve sami univorsitari, to jest višimilidci, koji se uče pravoznanstvo, liečništvo, profesorstvo, bogoslovje, na velikih školah bečkih, pražkih, gradačkih, zagrebačkih, goričkih itd. itd. Tko je pisao „otvoreno pismo pazinsko“, nemože

reći da je bio na to ovlašćen od našega puka, a sinovi su uvijek ovlašćeni govoriti i pisati u ime naroda, od koga su potekli. Pa trideset i šest mladih ljudi jednib misli i jednih težnjah nije malena stvar u naših nevoljnih i siromašnih okolnostih. A koliko jih nabi više bilo, kad bi imali i mi puške i gimnazijske škole u svojem materinskom jeziku, kao što jih imaju naši susjedi Talijani; pa kad se naši siromašni mladići nabi imali više puti težiti, da nedobivaju razmierno s Talijani pokrajinskih školskih podpora ili štpondijah? Tako oto umuje naš puk.

Naši susjedi vele, a imaju i pravo, da um i znanstvo avictom vlada, pak nas porugljivo zapitkuju, da gdje je naša inteligencija, to jest, naši umni i naučni ljudi? Ali oni bi se zaždudili, kad bi jim tko pobrojio sve naše starije ljude, koji su također na visokih školah bili, te su sad svećenici, odvjetnici, licdnici, činovnici itd., pa koji bi danas, da dojde do toga, podpisali na „otvoreno pismo pazinsko“, onaj il onomu sličan prosvjed, što su ga podpisali naši vriedni mladići. Nu naša poslovića veli, da mladjih sviet stoji. Zato evo jim naše buduće inteligencije, koje nam, nadamo se, neće moći odsad unapred poricati. Ta inteligencija bi mogla za godinu dvie danah sama popuniti sve profesorske stolice na pazinskoj gimnaziji, kad bi kojom srećom hrvatska bila; a poreška Junta već ovo drugu godinu traži profesore za namišljenju talijansku gimnaziju, ali badava, jer domaćih noima, a tudjincem kao da se ovamo neće. Gospodo, ako poštono mislite, razvežite nas, pak čete viditi, kako ćemo u kratko vrijeme tako visoko poletiti, da će se Istra moći u svačem uzporediti s drugim austrijskim pokrajinami!

Na koncu moram vam reći, da sto neizmerno ugodili našemu puku u Istri, što sto kroz vaš list poslali „nekim pazinskim gradjanom“ onu mladenačku božićnu jabuku. Naš puk se kriepi i hrabri, kad čuje, gdje se otvoreno gudi istina onim ljudem, koji ga nisu držali za dostojna, da s njimi ni govore. Imao bi vam još više stvari pisati, ali to ću drugom prigodom.

ODGOVOR

na protest svj. g. Vitezića, što ga priobćismo u predzadnjem broju „Naše Sloge.“

Presvjetlomu gosp. Dru. Dinku Viteziću, poslaniku carevinskoga vieća i c. k. financijskomu savjetniku u Zadru.

Kako stoji upisano u poštarском dnevniku ove poslaničke kuće, Vašemu bi Gospodstvu dne 5. t. m. (decembra) odposlan poziv na sjednicu, koja se dne 10. imala držati.

Što taj poziv nije prispio u vaše ruke, odpravništvo kuće nije tomu krivo. Čast mi je ovo oznaniti V. G. dodajući, da prosvjedi proti zaključkom kuće nemogu se nikako primiti.

U Beču 10. decembra 1873.

Rechbauer v. r.

Da se još bolje razjasni ustovoljublje vitezovah bečkoga „kraka“, kadri smo dokazati, da časni poslanik Dr. Vitezić, dne 14. p. decembra, četiri dni dakle po držanoj sjednici, dobi od predsjedničkoga odpravništva poslaničke kuće pismo i u njem poziv sa namjenjenim predmetom dnevnoga reda; nu to pismo na mjesto da se odpravi u Zadar, gdje g. Vitezić objavi visokoj kancelariji svoje stanovanje, bi odpravljeno u Poreč; iz Poreča povrnjeno u Beč, a iz Beča napokom poslano na svoje pravo mjesto, to jest u Zadar.

Besjede dakle g. predsjednika car. vieća, kojimi tvrdi, da njegovo odpravništvo nije krivo, što poziv neprispje na vrijeme u ruke Dra. Vitezića, jesu tim većma sumljivo, što se iz Protesta g. Vitezića vidi, da se napomenuto odpravništvo u ostalom odpramanju nije pomutilo, kao što u ovom, radi kojega se potužio u svojem razložitom Protestu.

Da pako svaka pojedina osoba skupštine, kojoj se nije, kako treba, oznanio sastanak, ima pravo odreći se odgovornosti svega, što bi se učinilo i odlučilo bez njezina sudjelovanja, t. j. podići prosvjed; nam se čini stvar tako jasna i pravična, da se može spoznati i bez duplih odalah g. Rechbauera i bez blistala oživljujuće svjetlosti 80 milijunah, sinuvše da razsvjetli prazne kese bečkih *forfassungstraeracah*.

Korist jesenskoga podkresivanja (klestrenja) voćnih stabalah.

Ima ljudi, koji još misle i govore, da nije dobro podkresivati voćna stabla u ikoje drugo doba godine, nego samo pred proljeće. Nu pokuši dugotrajni dokazaše očevidno, da stvar stoji sve drugačije, jer da proljetnje podkresivanje, i ako neškodil upravo nekim stablom, ipak ih sve obumara ili oslabljuje.

I zaista: Svako stablo, kada proživi neko doba, počme slabiti, te ako ga gospodar želi nadalje uzdržati, mora svakako nastojati da mu nježnim gojenjem nadoknadi onu snagu, što ono stablo dobom gubi.

Ovo gojenje i njegovanje sastoji taman u gnojenju podkresivanju ili klestrenju.

No podkresali mi stablo u proljeće ma kolikom mu dragom pomajom, ono nam neće nikad ter nikad tako čestito uspjeli kako bi nam bilo uspjelo, da ga s jeseni podkresamo. Evo zašto:

Sokovi se u stablih u proljeće naglo kreću i uzdižu, a tim se veliki dio njih, inače određenih da stablo hrane, poljeva i suzeći snagu gubi. Ali to se nedogađja stablom s jeseni podkresanim. Osim što je u ovo doba lakše razaznati granju suho ili betežno od zdravoga, rezotine se brže zaciele i zarastu, počju stabla tjeraju još svojom biljevnom snagom, to se sljedećega proljeća razvijaju bez suzenja. Rane jesenske uz to zarastaju na stablu brže nego proljetnje, što često i često proljetni suhi vetrovi nuda im se zacieliti, pa se ogranci obranjeni, preveć suzeći, napokni i osuše, uzrokujući stablu kojekakove betege, pa čestokrat i konačno poginuće.

Naprati tomu vlažni jesenski zrak podpomaže da se rane prije zaciele. Ali ipak budi svakomu na pameti, bilo prijesenskom ili proljetnjem podkresivanju, da zapakli ili zavosti ranu na stablu učinjenu. Jesensko je podkresivanje stabilah korisnije nego proljetnje još s drugoga uzroka. Poznato je da većina stabilah rastu i preko zime. Podkresivajuć ih dakle s jeseni, nijedan dio one hrane što no stablo sebi nabavi preko zime, nerazlazi se i negubi po onih ograncih, koji no bi se poslje na proljeće imali odrubiti, nego se naproti svi hranivi sokovi sakupe u one strane stabla koje se imaju uzdržati.

No ovaj postupak opet nije najkorisniji sa mladimi voćnimi stabli, koja preveć bujno rastu a neose jošter ploda. Za ova se preporučuje podkresivanje pri koncu proljeća, kad bi se prepričilo da se nesile i nerazlaze odveć u drvo, a silovala da izdaju branjia voćna oka.

Jednom za sve, ostarija voćna stabla podkresivaj s jeseni, da se tim ona bolje usnaže i redovitiji plod donesu, mlada naprotiv, ako ćeš od njih dobiti ploda redovita, podkresivaj koncom proljeća.

(Gosp. List Dalm.)

Hrvatskoj omladini.

Četiri su skoro desetogodišta prošla od uzletne dobe našega književnoga priporoda, a muževi, koji su tada duboki san s našega naroda stresli, koji su ga k silnoj bujici svjetskoga napredka i prosvjete trgli, koji su u njem zasijali sjeme narodne samosviesati, slavnu mu prošlost u pamet dozvali, nemoćnu mu sadašnjost prikazali — a budućnost njegovom svojinom, kao cgranaka velikogu slavenstva prorekali, koji su za taj svoj hrvatski narod živili i radili — njemu pjevali, te ga bodrili — ti muževi, ili su se već pomalo jedan za drugim smirili na vječni sanak, ili još kratko vrijeme samo, pa će se grob i nad posljednimi nakrisiteljima našega naroda zatvoriti. Zalostnim srcem mora svaki rodoljub gledati, kako je velik dio negdanjih umnikah u grob legao. I još bi se i rad toga smirio, al kako teže mu srdce bije, kako mu teže gledati za silnimi gubitci, kad na gorku istinu pomisli, da se izražajeni redovi starih dičnih borioeah novimi junaci nepopunaju — a uz tu nemarnost da bi se umarajući san mogao opet po malo na oči našega naroda spustiti! Zato je dužnost svakoga domoljuba, da taj san prepričai a ponajviše dužnost je to hrvatske omladine obojega spola. I s toga razloga i uvidivši, da hrvatska omladina nije do sada imala nikakvoga sriedišta, nikakvoga kola, u koje bi se bila uhvatila, uvidivši, da nije s mnogih strana našla na dovoljnu podporu, kakvu ju je mogla očekivati, i pripoznavajući s toga, da se je ona skoro otudjila uzvišenim svrham svoga naroda, — a da se to ne sbude, odlučilo je društvo hrvatskih slušateljah visokih školah bečkih „Velebit“, svu omladinu našega naroda — toliko mužku koliko žensku — sjediniti, i tako ujedinjenom primicati se uzvišenoj svojoj zadaći, zadovoljiti pravdomono očekivanju i zahtjevom drage domovine. — U tu svrhu zaključilo je društvo „Velebit“, počam od buduće, izdavati svake godine „Zabavnik hrvatske omladine“, koji, ne samo da bi imao biti glasnik, već i ogleдалom i natjecalištem svakoga mladoga Hrvata i Hrvatice u dobrom, u lepom, u plemenitom i u korisnom po naš narod. — I pošto je društvo „Velebit“ povjerilo brigu za izvedenje toga svoga zaključka podpisanomu odboru, to isti pozivlje ovim svojim proglasom svu hrvatsku, tako mužku kao i žensku omladinu na što veće sudjelovanje u tom rodoljubnom poduzeću. Podpisani odbor tim većma se nada obilnom odzivu, čim će listovi namišljenoga zabavnika biti svakomu bez iznimke pristupni, ma s kako malom radom; a osobito se odbor nada, da će svi nogdanji članovi „Velebita“ svoje članke istonu na porabu ustupiti. — Prije svega dakle umoljavaju se svi oni, koji su voljni, da budu kojom pjesmom, kojom novicom, kojom razpravom, životopisom itd. zastupani u „zabavniku“, da samo sudjelovanje podpisanomu odboru, najkasnije do 1. veljače 1874 s točnom oznakom svoje adrese, pismeno nujuve. Listovi neka se upravljaju: odboru za izdanje „Zabavnika hrvatske omladine“ Wien, Margarethen, Wehrgasse Nr. 1, I. Stock, Titr 3. — Odbor svakomu će najaviteľju poslati u svoje vrijeme osnovu, iz koje će dotičnik moći uviditi kada, kako i gdje će se

zabavnik izdati; do kada će se obećani rad morati razposlati, al se ravnjanja radi već sada pripomenuje, da se obećani rad neće zahtjevati prije konca mjeseca svibnja što medjutim ne izključuje, da nebi tko mogao svoje spise i prije poslati. — Do nas sada stoji, hrvatska braćo, da pokažemo, što ujedinjeni možemo i kojim smo putem nakanili stupati, do nas stoji da pokažemo, da ima hrvatska omladina, da živi i čuvstvuje, da radi i napreduje, za boljak i napredak hrvatske domovine. U vaše polažemo ruke, u vaš odziv izvedenje, ove naše namisli. Neka nikoga ne straši sud javnosti: volja, vaša, naša snaga bit će dovoljan štit proti svakoj zaprieci. Pa kad vas evo pozivljemo hrvatski sinci, i mile hrvatske kćeri, u naše kolo, novoj se zori nadamo, što po složnoj i radnoj omladini hrvatskoj domovini sviće!

U Beču, prosinca 1873.

Odbor za izdanje „Zabavnika hrvatske omladine.“

Blaž Bogdan, Adolf Fodor, Dragutin Gjurčić, Janko Grahor, Ferdo Gregurić, Milan Grlovi, Nikodem Jakšić, Fran Kostjaj, Stjepan Posilović, N. Roffer, Fran Schlinther, Vjekoslav Spiničić, Levin Šlosser, Ivan Štrkljević, Mirko Turčić.

Franina i Jurina.

Ju. Si stal zadnju Slogu?

Fr. Sam, pak ča je?

Ju. Ki bi bil rekao, da će se i ona zbersit.

Fr. Sloga zbersit!

Ju. Ča nam ni dosad vavok govorila, da se mora za puk hrvatski pisat, kako puk razume, a sad je počela i ona....

Fr. Ča j' počela?

Ju. A borme štampat na jedanput talijanske dopise, kako da va Firencal izhadja. — Ala ma ju je imel neki dobro platit!

Fr. Ma ča ti se to vrti va glavi? Ja to borme nerazumem.

Ju. Tako ti nisi štal dopis Sentencu.

Fr. Hababa, baš se vidi, da se ni va Istri talijanski vodilo, kad si ti va školu hodil, ač nobiš tako trumbetal.

Ju. Il ja, il ti!

Fr. Borme trumbetaš ti, ako nerazumeš, ča je otela z onem Sloga reč. Mudroj je glavi i jedno oko dosta!

Ju. Pak ča ni rekla, da mi nismo Hrvati, nego nekakovi Ilirci, Goričani i Bog si ga zna ča još.

Fr. Trubilo, ono ni rekla ona, nego on, ki je, kako ti deš, dopis Sentencu pisal, a Sloga ga štamkala, da svet vidi, kako se talijanskim jezikom mogu Hrvati pretvoriti u Ilirce, Goričane i Bog si ga zna u ča još.

Ju. Hvala Bogu, kad je tako, ač bi bilo siguro joh po nas da nas još i Sloga zapusti, a ja bim bil za stalno ošupel!

SVAŠTA PONEŠTO.

* Pum! Ovdje u Trstu bio trgovac, imao je puno spravište ili magazin svakojake robe, pa da mu je miši nepokvare, držao je mačka u spravištu. Svako jutro, kad bi trgovac došao sa psom u spravište, ljuto bi se poklali pas i mačak. Gospodar je svaki put gledao pomiriti jih i poprijateljiti, nu sve mu bijaše zaman. Napokon dodija mu ta pasja i mačja mržnja, pa sgrabi psa jednom, a mačka drugom rukom za vrat, i podigne ih jedno prema drugomu, da vidi, šta će tad skot početi: a pas i mačak u isti čas zazmuro, zaklope oči, da nemora jedno gledati u drugo; silna mržnja ih je zasliepila. — Taj smiešni događaj pridje mi na um, kad sam neki dan čuo poviedati, da je dne 20. minuloga prosinca u Poreču neki doktor rekao: da netroba u Pazinu slavjansko gimnazije, jer da Slavjanah nema u Istri, a ono nešto što ih ima, da su tamo došli pred ne dugo vremena. Jeste li čuli, braćo istarska? Mi smo do sad mislili, da nas ima u Istri okò sto i osandeset tisućah, a sad doznajemo iz Poreča, da nas nema, to nema. Silovita sapa iz ušćih togu doktora odpuhnula nas je iz naše Istre, naše od starino, pa nas nema već, brižnih! — Čujte još jedno, koja mi je tad na um došla. Židovi imaju neku svetu knjigu, koju zovu „Talmud.“ U njoj se štije, da je jednom neki rabin ili učitelj pitao drugoga rabina: „Dedor, družo, kaži mi, tko je najbezobrazniji, ili nesramniji, što ih ti znadeš?“ Na to mu drug odgovori: „Najveći bezobraznik je pas, drugi za njim je petal ili poteh, a troći je...“ Ovako da je pisano u „Talmudu.“ A po mojem sudu najprvo mjesto medju Talmudskimi bezobraznicai pripada onomu doktoru, koji voli, da nema u Istri Slavjanah, jer je rekao tako debelulaž, da mu novjeruju toga ni u Kvirinaskoj palači, ni na Montecitorio u Rimu, a ni on sam nemore toga vjerovati, jer ako ga i je zasliepila gadna mržnja, nemore ga ona oglušiti, pak svaka slavjanska besjeda, koju mora na svoju žalost dosta i dosta put u

Istri čuti, veli glasno njemu i svim njegovim prijateljem: Pum, doktore, gromoviti pum, pum!!

* Nekada i sada. U Hinterbachu, nekom samostanu iliti kloštru u Njemačkoj, našlo se staro pismo od godine 1453. U tom se pismu tuži neki fratar, kako je bila one godine velika draginja. Liep vol da je stojao iliti koštao 3 for. i pol, jedna krava 2 for., jedno tele 2 dvadesetice iliti evancike, a 500 jajah pol forinto! Šta bi rekao taj pokojni fratar, da ustane od mrtvih, pa da vidi, kako se sad živi na ovom pustom svijetu? Sjegurno bi se požurio, da se opet što brže umakne pod ledenu škril svoje tamne rakve, gdje se nit jede nit pije!

Neukû Nauka.

Soljenje prašćega mesa.

Ljudi će sad zimi počet svinje klati i svinjsko meso soliti, da se njim komad za komadićem kroz celo ljeto brani uzmožnu. Nego mnogi se gospodar u soljenju prašćevine krivo ponose, i već puti mu se ljeti ukote crvi u prašćevini. Da se toj škodi izbjegne, ovo polag „Slovenskoga Gospodara“, pravá i priznatá načina, kako treba prašćevinu posoliti, da se dobra i zdrava uzdrži.

Ako ti je posoliti cent prašćevine, uzmi 7 funti i 15 lotih soli, 11 lotih salnitra, 7½ lotih cukara kandita i 27 vrčah vode. Sve ovo, bez mesa, skupa smiešano kuhaj tako dugo, dok na tim neplava tvrdo skuhano jaje. Ako imaš više il manje od centa mesa posoliti, treba ti, to se razumie, razmierno više il manje napomeutih stvari uzeti.

Prašćevinu pako obesi najprvo ciel dan na zrak, da se osuši; zatim položi ju u gori rečonu ohladjenu mješovinu iliti salamuru tako, da bude sva pokriva. U toj salamuri pusti ju okol 14 danah, dok naime salamura nije skoro krvava. Maljahní kasi bit će dosti namočeni u 10 danah, a butino iliti pršuti i hodra potrebuju 14 danah i više. Meso iz salamure uzeto, suši opet ciel dan na zraku, i po tom ga objesi u dimnici.

Tko se bude držao ovoga načina, imat će vrlo dobru prašćevinu, jer nesamo da će biti prava mjera soli, koja će promočiti meso nutri sve do kosti, nego će i ukus mesa illi gušt biti prijatan, i crvi neće nikad na njega.

IX.

Sastale se ml'je glavo

U gospodске sboro,

Jor jih mačka ljuto davo,

Da se dogovoro,

Kako bi se obranili

Tlaštitelju svomu

I još dugo poživili

Na svotu ovomu.

Nokl stari miš ustano

I zboriti začo —

Svih do suzah kruto gano,

Sva skupšćolna plačo :

„Na nego se, dečo moja,

Miševi junaci,

Nije mtra ni pokoja,

Doklo staroj maoi

Neskažemo, da smo živi,

Da se branit znamo.

Moji vlast roč su svi,

Poslušajte samo:

Nije prošlo jednog dana,

Postenja mi moga,

Da ni maška ovog stana

Ublta nam koga.

Ja izgubih dičak stna

I kčor jednolou,

A i cela domovina

Zgubila je d'ou.

Da se tomu obranimo,

Nobudito gljuhi,

Zvono za vrat prložimo

Staroj popeljui.“

Živ nam bio starčo stari!

Družina zoolka,

Ovaj, ovaj za nas mari,

Svuda nasta vika.

Al kada je činit bilo,

Što su odlučili,

Nikomu se nije htilo,

Poči prott sili;

Pak jednoga noga holi,

A drugoga glava,

A tko sobi još najvolí,

U kutlću spava.

I tsk mačka oko vrata

Ni sad zvonea nima,

Nog nam mirno miso hvata

Bilo, loto bilo zima!

Činit ređni velu viku,

K poslu se nadati,

Ni živnanu nij na dikú —

Poslušate, Hrvati!

Književne viesti.

Odbor za izdavanje djetlah Preradovićevidi, oglasom od 15. prosinca javlja, da su pjesnički umotvori toga našega rodoljuba jurvo dotlekaní darovi, koje ju u tu svrhu bio princo naš narod. Pošto je čisti dobitak od razprodaje tih knjigah namijenjen sirotčadi polkojnikovoj, pozivljemo sve svjestene rodoljube naše, da si rečeno djelo nabavo, te svojski oko toga nastoje, da uplivom svojim skupje što više predbrojnikah za rečeno djelo. Pojedina knjiga stoji, i to broširana 5 for., tvrdo vozana f. 6.70, sjajno pako f. 6.30 novč., a odpremat će ju rečeni odbor i pojedinim predbrojnikom uz

poštarsko pouzeće, samo valja točno naznačiti prezime i zvanje predbrojnikah, zatim mjesto prebivališća i posljednju poštu.

U Zadru, kod knjižara Spiridiona Artale, je izašla hrvatska slovnica za Talijane pod imenom: *Grammatica della lingua slava (illirica) compilata da P. Carlo A. Parčić*. Parčić je već odavna poznat kao viest pisatelj hrvatsko-talijanskoga rječnika i obratno, a i o tom najnovijem njegovom djelu su se pohvalno izjavili bez iznimke svi dalmatinski listovi. Pa i jest djelo baš od oka. Ta slovnica je dobro došla ne samo Talijanom, nego i onim našim ljudem po Istri i Primorju, koji umiju i talijanski, a svojega se jezika nisu nikad iz knjige učili, pa ga može bit preziru i poprieko gledaju jer mu nepoznaju jedrine i krasote. Ciena je knjizi 80 novč., a može se dobiti kod izdatelja u Zadru i kod Julius Dase u Trstu i na Ricci.

Stari naši, to popovi to redovnici, ob onoj struci nauka bogoslovnoga, kojim bi svećeniku u duhovnoj pastvi ponajviše baviti se, pisavahu narodnim jezikom. S te ruke nam knjiga nekoć prilično bijaše obilata. Ali tih spisah (kad bi i bili sadanjaj) već ruke duhovne nepremeću: toliko su ponestali. Toj oskudici odavna sam naučio, koliko ga po meni uzmožljivo, pripomoć, i na to ime složio sam knjigu naslovljenu „Naputak Izpovjednikom“, i jurvo ju na svoj trošak izručio dioničkoj tiskarnici u Zagrebu. Da mi ona poluči čemu je namjerna i da mi trošak odumine: ovim smirom ju nudjam duhovnikom, braći svojoj, pozivljuc ih i prosec, da komu je do takva nauka il čitanja, zadoba najavi se neposredno il posebno (po svom kotarskom duh. glavaru) pri pisari biskupskoj, gdje uzdam se, ozvat će se duša toliko mi prijazna i strpljiva, koja će mene, u otačbini nonazočna zastupati, ter knjige moje poštovanim najavljonikom razpošiljat. Srec mi moje za to vazda larno. Moj „Naputak“ obsizat će, pravo-li ga računam, dvadeset i pet i više arakah, i po tom elona mu od poldrug do 2 forinta, koliki već budu raznoliki troškovi. O koncu došastoga sločnja, stajat-li mi na rječ tiskarnikovu, ima bit dokončan. Knjigu kada ko primi, plati ju ili pošt. pouzećem (per Postnachnahme), ili po kome mu izračena bude.

U Rimu, 25. Stud. 1873.

DR. NIKOLA VORŠAK,
kanonik svotojerolimski.

U Pretnerovoj tiskarnici, u Dubrovniku, izašao je i zadnji svezak *Kallčević Propovjednih*, što smo jih već više puti u ovom listu spomennli. Cielo djelo sastoji se iz tri diela i broji 624 stranah, a prodaje se po 3 f. 60 novč. Mi smo se tim Propovjednim od prvoga kraja navesellili, pak jih nemožemo neg opet što toplije preporučiti svim, a naime našim svećenikom, koji će se njimi mnogo laglje pomoći, nego li ikojimi njemačkimi ili talijanskimi propovjedmi.

U istoj Pretnerovoj tiskarnici izašao je Dubrovnik, zabavnik Štionice Dubrovačke, IV. godište, 1. snopić, što ga uređuje g. I. Banić, a stoji 36 novč. U njem ima prekrasna pripoviest „Pop Androsić, novi Obilić“ od Stj. Ljubiše i IV. spjev Virgilijeve Eneide, vrli prevod od Stj. Buzolića.

NOVINSTVO.

(Nastavak i konac.)

Preporučujemo konačno našim čitateljem još sljedeće novine: „Primorac“, izlazi u Kraljevici svake sriede i subote na celom arku, a stoji 8 f. na god. Taj list se mimo političnih i ostalih povčnih i zabavnih stvarih vrlo vješto bavi trgovinom i pomorstvom, pak nebi imao faliti u nijednoj narodnoj i naprednoj kući. — „Bollettino agrario della Dalmazia: Gospodarski List dalmatinski“, izlazi u Zadru na hrvatskom i talijanskom jeziku svaki 1. i 15. dan mjeseca, te stoji 2 f. — „Novice“ gospodarske, obrtničke i narodne, izhadjaju u Ljubljani svake sriede već XXXII. godinu, a stoje 4 f. 60 novč. na ljeto. — „Slovenec“, političen list za slovenski narod, izhadja tri puta na tjedan i valja 10 f. na god.

— „Politik“, list u njemačkom jeziku, izlazi svaki dan u Pragu, stoji 20 f. na godinu. „Politik“ je glasilo stare česke stranke. — „Reform“, također u njemačkom jeziku, izdaje ga glasoviti Suselka u Beču svaki četvrtak u svezcib, stoji 10 f. na godinu.

Različite viesti.

* U Trstu se o kozicah opet ništa nečuje, samo u špitalu da ima još od njih kakih dvadeset bolesnih, a u ostalom je zdravlje u obće povoljno. Vrieme je sdržoma subo i studeno već od mladoga ljeta.

* Nj. Veličanstvo naš car putuje u Petrograd dne 9. budućega mjeseca sa ejažnom pratnjom, da odvrati lanjski posjet ruskoga cara u Beču. Pogovara se, da će tom prigodom posjetiti i starodavnu Moskvu, da vidi divni Kremlin, tu svetinju naroda ruskoga.

* Poklon nj. Veličanstva Dalmatincem. Kako je dalmat. namjestnik bar. Rodić u sabornici javio, njegovo je Veličanstvo car darovao za stradajući od gladi narodi u Dalmaciji lepu svotu od 150,000 for.

* G. Tomislav Padavić, naš vierni drug i prijatelj, koji je od Cseha godine 1867. nepravedno iz službe protjeran, više godinah ovdje živio, pa kumovao pri porodu „Naše Sloge“ i bio joj neumorni suradnik i bodritelj, seli se odavle u svoju hrvatsku domovinu, gdje je postao veliki bilježnik županije riečke. Raztajnuc se s njim težka srca i želeć mu svako dobro, nadamo se, da se neće zaboraviti svojega kumčeta, nego da će mu biti i nadalje pouzdani pomoćnik i njegovatelj.

* Markiz Polesni, kao čitamo u bečkih novinah, nije još ni sad ovjerovljen, nego će taj njegov posao doći na razpravljenje u prvaj dojučoj sjednici, koja će biti 21. t. m.

* Hrvatski Adriatik. Jugoslavinski djelat visokih školah u Gradcu su osnovali pod navedenim imenom društvo, koje ima najplemenitiju svrhu, pobudjivavje naime mladeži na narodno književno polje.

* Brodarsko društvo u Bakru osnovalo se već prije nekoliko mjesecih, a sada je vlada potvrdila i društvena pravila. Mi mu od srca želimo onako napredak, kakov do sada je imalo parobrodarsko bakarsko društvo, koje je porazdičilo 10% za minula tri mjeseca. — Zato najtoplije preporučamo našemu narodu, da čim krepčije podupira i taj najnoviji podhvata naših vriednih rodoljubah već i radi samo koristi, koju će od njega imati u buduće naš puk.

* Umjetnost. Mladi naš umjetnik iz Brača gosp. Rendić, koji je dobio podporu od Hrvatske u iznosu od godišnjih 700 f. odputovao je na 3. tekućega mjeseca iz Zagroba u Firencu, i odnio sobom Kurelčev kalup, te će ga odmah početi izradjivati u mramoru. Kurelčevu popravje će dakle rešiti narodni muzej Trojednice. Na ovom putu ima se svratiti gosp. Rendić na trošak jugoslav. Akademije u Novu Bašku na otoku Krku, da u sadri snimi jedan nadpis povjestničke vriednosti za jugoslavensku Akademiju.

* Marija Aleksandrovna, velika kuoginja ruska, koja se sada udaje, donest će mužu mirazić iliti doticu od 24 milijuna f. i nešto ruha u vriednosti od 6 milijuna for.

Sa trščanskoga tržišća.

Velika nestalnost u cienah još sveudilj traje na ovom tržišću, pak nije nada da će se tako skorom cienne promjeniti osobito u žitu, a to tim manje što sveudilj nepovoljnji glasovi iz Ugarske dolaze, gdje da je tobože suba i volika zima uništila, pred padšim snjegom, sve zimsko usjevo. Ovih posljednjih danah prodavale se ovdje 116 a dobro pšenice po f. 9.75—10.30; a kukuruz po f. 6.16—7.0. — Cent kafa Rio f. 67—73; — cukara tučena f. 20—21.50; loja, masti am. f. 28.50—29; slanine am. f. 27.50—28; kameno ulja f. 10—11; voska f. 104—106; — kožah i to volovjih i kravjih ovdašnjih f. 80—85; ist. dalm. bosn. f. 77—80, telećih f. 130—132, janjećih dalm., ist. kom. 60—70 novč., zećjih 20.30 novč. komad. Ostalaj trgovini ciena je ostala nepromenljiva n. p. barilo ulja dalm. ist. prodavalo se po f. 30—31 sa odbitec.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Januara 1874.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Čarski dukati (cekini)	—	5.28	5.27	—	5.27	—	5.29	5.30	5.31	5.31	—	5.33	5.33	5.34	5.36	—
Napoleoni	—	9.00	8.98	—	8.98	—	9.02	9.03	9.03	9.03	—	9.06	9.06	9.06	9.06	—
Lire Inglesko	—	11.30	11.31	—	11.32	—	11.34	11.35	11.37	11.36	—	11.40	11.42	11.41	11.42	—
Srebro prid (aggio)	—	106.25	106.35	—	106.65	—	107.15	106.50	106.50	106.75	—	107.00	107.00	106.75	106.75	—